

Den vita käppen

Den vita käppen, synskadades egen symbol i världen, är ett av de äldsta och främsta hjälpmedlen för synskadade. Han eller hon kan med käppen orientera sig i olika miljöer.

Det kan handla om att till exempel hitta stolpen vid ett övergångsställe eller att ta reda på var en trappa börjar och slutar. Den Vita Käppens dag uppmärksammas den 15 oktober på många håll i världen.

Tekniken att använda käppen har den synskadade personen lärt sig, för det mesta hos landstingets syncentral.

Den vita käppen är också ett varningsmärke för trafikanter, till exempel bilister och cyklister, som kan se att personen är synskadad, och ta hänsyn till detta.

Tusen år gammalt hjälpmedel

Mycket gamla målningar visar att blinda har använt käpp som hjälpmedel i tusentals år. Under 1500- och 1600-talen var käpparna ganska långa men från och med 1700-talet blev käpparna kortare.

Från den tiden finns böcker som skildrar hur synskadade allt mer använde käpp när de skulle ta sig fram i olika miljöer.

Start för vita käppar vid första världskriget

Under det första världskriget (1914-

1918) började krigsskadade soldater i Frankrike använda sig av vita käppar, vilket snart spred sig till England och Amerika. I 1930-talets Amerika gavs blinda personer med vit käpp företräde i trafiken.

I Sverige introducerades den vita käppen på 1930-talet. Den vita käppen blev så småningom en symbol för blindhet över hela världen.

På tilläggstavlor i trafiken i Sverige är det dock fem svarta punkter på gult, inramat av rött som gäller som information om att synskadade ofta rör sig där.

Hoover uppfann kępptekniken

I samband med rehabilitering av andra världskrigets amerikanska krigsblinda utarbetade blindskoleläraren R. Hoover den moderna kępptekniken, den så kallade Hoover-tekniken. Denna förflyttningsteknik består av pendelrörelser med en lång vit kęp.

Hoover-tekniken introducerades i Sverige på Tomtebodas blindinstitut vårterminen 1953 av gymnastikdirektör Anta Ryman, som var verksam där. Hon hade året innan på eget initiativ genomgått utbildning i USA.

Anta Ryman är den svenska kęppteknikens portalgestalt och genom hennes

insatser kom Sverige att bli något av ett föregångsland i Europa.

Aluminium är hittills det bästa materialet

Sedan Hoover låtit konstruera den första långa, ihåliga metallkappen följde några årtionden av experimenterande med olika material, till exempel glasfiber, blandningar med kolfiberförstärkning eller beryllium. Hittills har dock aluminiumkappen stått sig väl i konkurrensen.

Två hopfällbara typer

Experiment har även gjorts med olika typer av konstruktion: en hopfällbar kapp att stoppa i bakfickan eller väskan när man inte behöver den till hands. En kapp med litet hjul längst ned och så vidare.

I Sverige används två olika typer av hopfällbara käppar, vilka konstruerats i samarbete med Hjälpmedelsinstitutet.

Den ena typen viker man samman till fyra korta delar som sitter samman med ett starkt resårband som löper genom käppens insida.

Den andra typen fälls ihop som ett teleskop där delarna skjuts in i varandra. Den blir liten och behändig att stoppa undan när man inte behöver den – populärt kallad teleskopkapp.

Inga undersökningar tycks vara gjorda för att utvärdera hur de svenska käpparna fungerar i daglig användning för en större grupp synskadade. Likaså vet vi väldigt litet om hur välkänd den vita käppen är för allmänheten.

Synskadades Riksförbund är synskadades egen intresseorganisation med cirka 14 000 medlemmar. Vi arbetar för att synskadade ska kunna leva ett aktivt och jämlikt liv. I Synskadades Riksförbund träffas vi också för att ha trevligt tillsammans och för att prata om våra erfarenheter.

Alla synskadade i alla åldrar, kan bli röstberättigade medlemmar. Andra är välkomna att bli stödjande medlemmar. Vi finns i nästan varje kommun i landet.

Riksorganisationen Unga Synskadade är en självständig organisation för ungdomar.

Du som vill veta mer, kontakta:
Synskadades Riksförbund, 122 88
Enskede 08-39 90 00 info@srf.nu
www.srf.nu

Du som vill stödja Synskadade Riksförbunds arbete: Ge ditt bidrag till Synskadade Riksförbunds plusgirokonto 90 00 90-2